

H. H. SCHOU

BESKRIVELSE AF

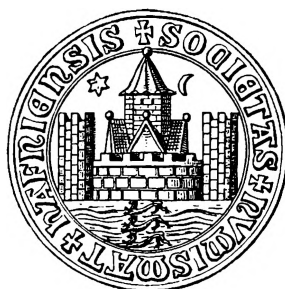
DANSKE OG NORSKE

MØNTER

1448–1814

OG DANSKE MØNTER

1815–1923

TEKST

UDGIVET AF

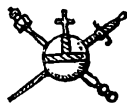
NUMISMATISK FORENING

KJØBENHAVN 1926

H A N S

1481-1513

MØNTSTEDER

UNDER HANS

Under denne Konge var der Møntsteder i KJØBENHAVN, MALMØ, AALBORG, BERGEN, OSLO, TRONDHJEM og VISBY. Ingen af de paa Mønterne forekommende Tegn kan med Sikkerhed siges at være Mærker for Møntstedet eller for nogen fra denne Tid kendt Møntmester. Hvor de enkelte Mønter er slagne, fremgaar oftest af deres Omskrifter. Af de Mønter, der mangler Betegnelse af Møntstedet, maa Nobler og Guldgylden antages slagne i Kjøbenhavn eller Malmø. Fra Oslo stammer Mønterne uden Aarstal Nr. 187—218 og maaske 226 og fra Trondhjem Nr. 219—225. Hvor Sølvgyldenerne er fremstillede, vides ikke, og disse støbte Mønters Ægthed er omtvistelig.

1496

- 1* Tredobbelt Nobel. Konge paa Tronen; ved hver Skulder ∞ under Fødderne * Ramme af 10 dobbelte Buer, Perlering. ∪ Bs. Rigsvaaben i kronet □ glat Ring og Perlering. ∪
 Fs. IOH'S*DEI*GRÆ'*REX*DANOR'*IVSSIT*ME*FIERI*ÆH'*1496* (Hans af Guds Naade Danernes Konge bød mig gøres Aar 1496.)
 Bs. DEXTERÆ*DHII'*EXALTÆ*ME*DEXTERÆ*DHII'*FECIT*VIRTV'* (»Herrens Højre har ophøjet mig, Herrens Højre har øvet Daad.« Salme 118, Vers 16, A. C. Larsens Oversættelse.)
- 2 Nobel. Som 1.
- 3 Som 1, men ved højre Skulder kun én ∞

1502

- 1 Dobbelt Nobel. Som 1496—1, men Kongen har Glorie om Hovedet (Hellig Knud), og i Rammen omkring Tronen, der er endel anderledes, kun 8 Buer.
 IOH'S*DEI*GRÆ'*REX*DANOR'*IVSSIT*ME*FIERI*ÆH'*1502
 Bs. DEXTERÆ*DHII'*EXALTÆ*ME*DEXTERÆ*DHII'*FECIT*VIRTV'*
- 2 Nobel. Som 1.

1508

- 1 Sølv-Afstøbning af en Nobel. Som 1502—1, men Aarstallet 1508.
- 2 Som 1, men 1508 og paa Bs. ∙VIRTV'*
- 3 Som 1, men 1508, under Thronen * og paa Bs. VIRTV*

1512

- 1* Skilling. Oldenborgs Vaaben i □, derom et større □, stort dobbelt Kors, Perlering. ∪ Bs. 3 Løver i □, Perlering. ∪
IOH'ÆS	DEI*G	ÆT'*RÆX	DANOR'	Bs. MONÆTÆ*NOVT*HTLHOG'°151Z*
2	°GÆ	ÆT'°		
3	IOH'ÆS			
4	IOH'ÆS			°HTLHO'°
5			DANOR'	°HTLHOG'°
6	IOH'ÆS			G°
7	IOH'ÆS			G'°
8				°HTLHO'°
9	IOH'ÆS			°HTLHOG°
10	IOH'ÆS			MON'ÆTÆ*NOVT*HTLHOG°151Z*
11	IOH'ÆS			
12	IOH'ÆS			
13	IOH'ÆS			
- 14* Halvskilling. Oldenborgs Vaaben i □ paa stort Kors. Perlering. ∪ Bs. 3 Løver i □, Perlering. ∪
IOH'ÆS	DEI*G	ÆT'*RÆX	DANOR'	Bs. MONÆTÆ*NOVT*HTLHOG°151Z*

UDEN AARSTAL

- 1* Rhinsk Gylden. Konge (Hellig Knud) staaende med Glorie; mellem Fødderne □ med Oldenborgs Vaaben. Perlering. ○ Bs. 3 Løver i kronet □ paa stort Kors. Perlering. ○

IOH'AS DEI GR' REX DTQI Bs. MONET' TVRET RAGN DTQI

- 2 IOH'S DEI GR' REX DTQI *

3 R

- 4 DEI GR' REX

- 5 G

- 6 DEI GR' REX DTQI

- 7 Som 1, men i Skjoldet paa Fs. et Nældeblad eller en Stjerne.

IOH'S DEI GR' REX DTQI

Denne Mønt er beskrevet efter Johannes Lauerentzens »Museum Regium«. Pars II. Sect. V. Tab. I. No. 3.

For Tiden kendes intet Exemplar af Mønten. Jfr. Numismatisk Forenings Medlemsblad 1920 No. 4.

- 8* Halv Gylden. Hoftebillede med Glorie, derunder □ med Oldenborgs Vaaben. Perlering. ○ Bs. som 1.

IOH'S DEI GR' R' DTQI I Bs. MONET' TVRET RAGN DTQI

- 9* Sølvgylden. Konge (Hellig Knud) staaende med Glorie, mellem Fødderne □ med Oldenborgs Vaaben; derom smaa Buer med Blade, Bølgering og glat Ring. ○ Bs. 3 Løver i □ paa stort Kors, Bølgering og glat Ring. Kendes kun støbt.

IOH'AS DEI G RTTIT REX DTG Bs. MONET' TRGANT' RAGN DTG

10 T

11 R

12 G T T R

- 13 IOH'AS DEI G RTTIT REX DTG MONET' TRGANT' RAGN DTQI

- 14 Som 9, men uden Bølgelinier paa Fs.

IOH'AS DEI G RTTIT REX DTG MONET' TRGANT' RAGN DTQI

- 15 AS DE EX DTG

- 16 Som 9, men paa Fs. glat Ring, Smaabuer, glat Ring.

IOH'AS DEI G RTTIT REX DTG Bs. MONET' TRGANT' RAGN DTG

- 17 REX

- 18 Som 9, men paa Fs. kun Bølgelinier og glat Ring. Omskrifterne som 17.

- 19* Klumpmønt.¹⁾ Kronet h Perlering. ○ Bs. Tomt □ paa stort Kors. Perlering. ○ Vægt 7,75 gram.

IOH'AS DEI GR DTQI Bs. HOR' HTL HOI ENS'

- 20 Skilling. Som 1512—1.

IOH'AS DEI GR T REX DTQI MONET' ROVT TLBORGENS

- 21 IOH'S DEI G, REX D DTQI R'

- 22 IOH'AS DEI GR T REX DTQI

- 23 IOH'S GR T REX ROVT TLBORGENS (ingen *).

- 24 *IOH'S DEI GR T' REX DTQI MONET' ROVT HTNIGENSIS

- 25 *DT

- 26 *IOH'S *

- 27 DT

- 28 *DT S

- 29 IOH'AS DT S

- 30 *IOH T* MON . . . ROVT HTNIGENSIS *

¹⁾ P. P. Nygaards Katalog, Kjøbenhavn 1780 har S. 114 en »liden tyk rar Sølvmønt«, der nu ikke kendes, og som beskrives saaledes: »Av. Et kronet h med Randskrift: Joh. El. Rex Dacie. Rev. Dannebrog-Korset: Moneta Hol[as].«

31 *IOh'S DEI*GR T'*RAX DTQIa
 32 *GR
 33
 34 aia
 35 *GR T* aia
 36 *G T'*
 37
 38 IOh'S* DEI*GR
 39
 40 *IOh'S
 41 IOh'S DEI*G R'*RAX
 42
 43 °G'° RAX D TQIa
 44 °G'
 45 °G' RAX°D
 46 °G' RAX D
 47 °G'°
 48 °G' °D
 49 *IOh'S *G T'*RAX DTQI*
 50 IOh'AS DEI*GR T'*RAX DTQIa
 51
 52 IOh'AS
 53 IOh'AS *GR
 54 *GR T*
 55 *GR T* aia
 56 *GR
 57 IOh'AS *GR T'* aia
 58 *GR
 59 *GR T*
 60 IOh'AS *GR T*
 61 IOh'AS DEI GR T RAX DTQIa
 62 IOh'AS °RAX°
 63 IOh'AS DEI' T'°RAX
 64 IOh'AS DEI° T'
 65 T'°
 66 DEI'°
 67 DEI T
 68 IOh'AS T'°
 69 IOh'AS *GR T'°RAX°
 70 °GR T'° S°*
 71 IOh'AS° °GR DTQIa°
 72 S°
 73 *IOh'AS T'RAX DTQIa
 74 IOh'AS HTLHOIERS°
 75 S'°
 76 IOh'AS

Bs. MONATT*ROVT*MTLMOIENS'°
 S'°
 S°
 ROVT S...
 R'°
 R'°
 RSI'°
 *MTLMOIENSIS°°
 S°
 MONATT*ROVT*MTLMOIENS'°
 MONATT°ROVT*MTLMO*MSIS°
 MONA *MTLHOIEN'S'°
 MONAT°ROVT°MTLMOIENSIS°
 *ROVT*MTLMOIENSIS°
 MONATT*ROVT*HTLHOIENSIS°
 MONATT° HTLHOIENSIS°
 MONATT° MTLMOIENS'°
 MONATT*ROVT*MTLMOIENS'°
 EN'S'°
 ENS'°
 °ROVT°
 *ROVT*HT'°HOIENSIS'°
 *ROVT*MTLMOIENSIS°
 *MSIS°
 MONAT°ROVT*MTLMOIENSIS°
 MONATT*ROVT*HTLHOIENSIS°
 MONATT*ROVT*MTLMOIENSIS°
 *MSIS°
 *MTLMOIENSIS°
 S°*
 S°
 HTLHOIERS°
 S'°

77	IOHNS	(DEI) * GR	TI' REX (DTQI)	Bs. (MORATT) * ROVT * (HTLHOIENS' *)
78	IOH' NS	GR	Q	* HT' / HOIENS' *
79	IOHNS		TI' REX Q	
80		GR	TI' REX	
81		* GR	TI'	* HTHO
82	IOH' NS	GR	TI' °	* ROVT * MTLMO : ENSIS *
83				*
84		GR	TI' REX DTQI	
85			TI' REX Q	MORATT * ROVT * MTLMOENSIS *
86			TI'	
87		GR		* MTLMOENS *
88		GR		
89	IOHNS		DTQI	° ROVT °
90	IOHNS		TI' Q	MORTT * ROVT * HTLHOIENSIS *
91			TI'	
92*	Oldenborgs Vaaben i □ paa stort Liljekors; Perlering. ○			Bs. Norske Løve i □ Perlering. ○
	IOH' S	DEI * G	R * REX NOR	Bs. MORATT' * ROVT * BARGENSIS *
	Halvskilling. Som 1512—14.			
93	IOH' S *	DEI * G	R' * REX DTQI *	MORATT * ROVT * HTLHOIENS' *
94	IOH' S	DEI * G	R * REX DTQI	* ROVT * MTLMO * EN *
95	Som 94, men Omskriften paa Fs. begynder i 4. Korsvinkel. ○			
96	Som 94, men paa Bs.		Bs. TI' HTLHOIEN . . .	
97	IOH' S	DEI * G	R * REX DTQI	MORATT : ROVT : MTLMO : Q : * *
98		GR	REX * D TIQI	
99				* ROVT MTLMOEN *
100*	Oldenborgs Vaaben i □ paa stort Kors. Perlering. ○			Bs. Norske Løve i □ Perlering. ○
	IOH' S	DEI * G	R' * REX NORW	Bs. MORATT' * ROVT * BARGENS' *
101*	Kronet h i □ Perlering. ○			Bs. som 100.
	IOH' S *	DEI * GR' *	REX * NORW' *	MORATT' * ROVT * BARGENS' *
102*	Hvid. Kronet h der i Formen undertiden nærmer sig n Perlering. ○			Bs. Stort Kors paa tomt □ Perlering. ○
	IOHNS : D : G : R :	DTQI *		Bs. HOR TEL BOR GEN
103	IOH' NS :	Q *		
104		Q *		
105	IOHNS :			
106				○
107		Q *		○
108	IOH' S :			HOR
109	IOHNS :			HOR
110		Q' *		○
111		Q *		○
112				○
113				HOR' GEN'
114		: DTQI *		HOR GEN
115				HOR'
116		Q' *		GEN'
117		: DTQI *		HOR GEN

118	(IOHES:D:G:R):DPAQ:	Bs. (HON TEL BOR GEN)	
119	IOHES★D★G★R★DPAQ★	HON HOV KTH NIE	.
120		MOR NOV★ KTH NIE★	
121		MOR' NOV'★ KTH NIE'★	
122	IOH'S★DHI★GR'★RAX★DPA'★		
123		Q★	
124	IOHTNNES•D'G'R'D'Q	HON HTL HOI ENS	
125	IOHTES D G R DPAQ		
126		Q'Q	
127	D'G'R'DPAQ		
128			ENS
129	DPAQ (I og A sammen)		ENS
130	E D G R DPAQ		ENS
131			NS (n og s sammen)
132			ENS
133	IOHTES D'G'R'DPAQ	• foran h	HON HTL HOI ENS
134	IOHT'ES	Q — -	
135			⊙
136	IOHTES D'G'R'DPAQ	intet ved h	⊙
137	D G R PAQ		
138	D'G'R'DPAQ		HON
139		HOS	HOI
140	D G R DPAQ	HON	
141	IOHES:D:G:R:DPAIBS	HON HTL HOI ENS	
142	:D':G':R':DPAQ (var. med a)		
143			ENS'
144	ES':		
145	A'S: A•Q	HON'	
146	ES: A:Q	HON	ENS
147		HON'	
148		A	
149	IOHA'S•D'•G'•R'• A (var. med a)		
150	ES:D':G':R': (var. med a)		ENS'
151	H'ES:		
152	hES:D:G:R:	HOI	ENS
153	:D:	HON	
154	:D:G:R:DXQ		ENS'
155	:DN:G:R:DPAQ	HTI	ENS
156	IOHA'S:D:G:R:DPAQ	HTL	
157	A S:D:G:R:DPAQ		
158	Q:Q	HON'	
159	:D:G:R:DPAQ	HON	GEN
160			ENS
161	Q:Q		GEN
162	Q:Q		ENS
163	:DPA' a	HOI	

164	IONES:D:O:I:DTAIS		Bs. HOI	HTL	HOI	ENS	
165	°DTAIS'						
166	IOKSI:Q:IG:NO:DTQI			HTI			
167	IOKQ:Q:G:DTQI			HT		ENS*	
168*	Kronet h Perlering. U Bs. Norske Løve i U Perlering. U						
	IOK'S*DEI*ER'*RAX*NOR'*		Bs. MONAT'	*NOV'	*BERGEM'*		
169		NOR*					
170*	Som 168, men paa Bs. stort Kors.						
	IOK'S*DEI*ER'*RAX*NOR'*		MON	NOV	BER	GEN'	
170a	Afslag i Kobber paa 25 mm Blanket.						
171*	Som 168, men paa Bs. intet Skjold om Løven; stort Kors, ikke indenfor Ringen.						
	IOKTNES:D'G'°RDS°NORI	Løven gaaende.	Bs. MON	NOV	BER	GEN	
172					BER		
173					BER	GEN	
174			MON			GEN	
175	°NOR°						
176		Løven oprejst.	MON		BER	GEN	
177	°D G R						
178	°D'G°RDS°NOR . . .						
179	°D'G'RDS°NOR°I				BER	GEN	
180	G'° R:	Løven gaaende.	MON	NOV	BER	GEN	
181	G' R:	Løven oprejst.		NOV		GENS	
182	°D'°G'°R'°NOR°:	Løven gaaende.			BER	GEN	
183					BER	GEN	
184					BER	GEN°	
185	°NORI°				BER	GEN	
186	S D'°G'°R'°NORI°						
187*	Kronet h Perlering. U Bs. Norske Løve, Perlering, stort Kors, ikke indenfor Ringen. U						
	IOKTS D'G'R'NORWDI	h mellem ° og °	Bs. MON	ATT	NOR	WDI	
188	IOKTNES D'G'R' DI						
189	KTNES D'G'R'NORWDI						
190	D' DI°						
191	DI	° foran h					° foran Løven.
192	DI			DTT		WDI	
193	DI &			DTT		WDI	
194	DI &			DTT			
195	DI &						
196	D' DI			DTT		WDI	intet ved Løven.
197	D' DI &	° foran h				WDI	° foran Løven.
198		° efter h		DTT		WDI	° foran Løven.
199		intet ved h	MON	ATT			° foran Løven.
200	D'G'R'						
201	D'G'R' DI ° &						
202						WDI	intet ved Løven.
203	DI &		MON	ATT	T°NO	RWDI	
204	D'		MON	ATT	NOR	WDI	° foran Løven.

205	(KTRRS)G'(G'R'NORW)D§	Bs. (HON)	DTT	(NOR)	WDI	° foran Løven.	
206	KTRRS·D'·G'·R'·NORW1°		DTT		WDI	intet ved Løven.	
207*	KTRRS D'G'R'NORWDI	Kronet η		DTT	WDI	° foran Løven.	
208.	 D G R NORVDI						
209	KTRRS'Q'G R... WDI:	Kronet h	IHO	NDT	TRO	RWD	intet ved Løven.
210	KTRRS D G R NORVVDI:	h mellem ° og °	IONRS	D'G'R' NOR	WGI		
211	IONRS D'G'R'						
212	KTR'S D'G'R NORWDI : §	° foran h	HON	DTT	NOR	WDI	° foran Løven.
213	IONDTTRORWDI ° C	h mellem ° og °	IHO	NDT	TRO	RWD	intet ved Løven.
214	STRTVS ° OLLTVVS ° U		IONRS	D'G'R' NOR	WGI		
215	° ODL						
216	TVVS °	h mellem ÷ og ÷					
217			HON	DTT	NOR	WDI	
218	STRTVOLLTVVSRD'	intet ved h					
219*	Kronet h med en lille ° foroven. Perlering. U	Bs. Øxe i □ paa stort Kors. Perlering. U					
	KTRRS'·D'·G'·NORW1°	Bs. HON	DTT	NOR	WGI		
220*	Kronet O Perlering. U	Bs. som 219.					
	STRTVS ° OLLTVS °		HON	DTT	NOR	WGI	
221*	Kronet η Perlering. U	Bs. Norske Løve i □ paa stort Kors. Perlering. U					
	STRTVS ° OLLTVV ° °	Bs. HON	DTT	NOR	WGI		
222*	Norske Løve i □ paa stort Kors. Perlering. U	Bs. η Perlering. U					
	STN OLT ° WS' ° REX	Bs. MON'NOVT★NIDROS'*					
223	STN' ° OLT WS	HON'★NOVT★NIDROS'★					
224*	□ paa stort Kors. Perlering. U	Bs. Kronet η Perlering. U					
	° SI T·R OM EN	Bs. ° DNI·BENEDIQTV					
225					TV °		
226*	Hulpenning. Norske Løve med ° foran. 29 Straaler.						
227*	Kronet h derunder Lammet med Fanen. Perlering. U	Bs. Tomt □ paa stort Kors. Perlering. U					
	IONRS'D'G R·DTRG:	Bs. HON	DTT	WIS	BVD		
228*	Liljebusk, Perlering. U	Bs. Lammet med Fane og Kalk. Venstre Side. Perlering. U					
	HONDTT·DIVITTATIS °	Bs. TGRG DEI HISGRGRG HGI °					Fanen firefliget.
229	SIV						
230	★SIVITTATIS+						
231	★SIVITTATI+						Stene under Lammet.
232							Ligeledes og Fanen tofliget.
233	°SIVITTATIS+				HGI		
234	★SI						
235	MORDTT★						

GAUTE IVARSSON
Ærkebiskop i Trondhjem 1474—1510.

1* Hvid. Norske Løve i □ paa stort Kors. Perlering. ○ Bs. η Perlering. ○

	STN	OLT	WS	REX	Bs.	HON'°	TRÆPI'°	NIDROSI'°	♂
2						HO'°		SIG'°	
3			WS°			HON'°		SIG'	
4			WS					I°NIDROS'	
5								I'°NIDROS°	
6						HO'°		I°NIDROSI	
7								I'°NIDROS°	
8	STT							S'°	
9			WS°						
10			WS					SI°	
11	STN	OLT°	WS'°					SIEN:	
12		T'°O	LTV	S·RG'		MO'°	TRÆ'PI'°	NIDRO':	
13							GPI'°	NIDROSI':	

14* Hulpenning. Øxe i □. 38 Straaler.

15* Øxe. 22 Straaler.

16* Korsstav og Øxe korslagte i □. 37 Straaler.

17* Korsstav og to Øxer lagt over hverandre. . . . Straaler.

